

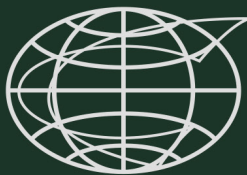
ИНТОСАЙ – П12

Ползи от работата на
Върховните одитни
институции – насочена
към подобряване на живота
на гражданите

Принципите на ИНТОСАЙ се издават от Международната организация на Върховните одитни институции ИНТОСАЙ като част от Рамката за професионални становища на ИНТОСАЙ.

За повече информация
посетете

www.issai.org

INTOSAI

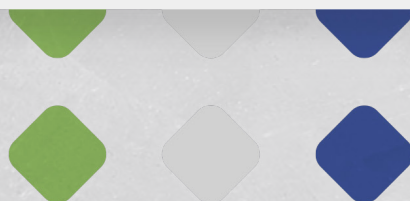
INTOSAI

ИНТОСАЙ, 2019 г.

- 1) Известен преди като МСВОИ 12
- 2) Утвърден през 2013 г.
- 3) Преиздаден през 1998 г.
- 4) Със създаването на Рамката за професионални становища на ИНТОСАЙ, обозначен като ИНТОСАЙ - П 12 с редакционни промени през 2019 г.

ИНТОСАЙ - П 12 е наличен на всички официални езици на ИНТОСАЙ: арабски, английски, френски, немски и испански

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор

Засилване на отговорността, прозрачността и интегритета на държавното управление и организациите от публичния сектор 7

Непрекъснато отчитане на очакванията на гражданите и други заинтересовани лица 9

Да бъде организация за пример 11

Приложение А 15

Приложение Б 16

1. Одитът в публичния сектор, извършван с подкрепата на Върховните одитни институции (ВОИ), е важен фактор, допринасящ за промяна в живота на гражданите. Одитът на държавното управление и организациите от публичния сектор, осъществяван от ВОИ, влияе положително върху доверието на обществото, защото кара разпоредителите на публичните средства да се разпореждат с тях разумно, знаейки че подлежат на контрол. Подобно осъзнаване на значението на ВОИ, подпомага постигането на желаните ползи и засилва механизмите на отчетност, което пък на свой ред води до вземането на по-добри решения. Веднъж научили оповестените резултати от одитите, гражданите имат право да търсят отговорност от разпоредителите на публични средства. По този начин ВОИ повишават ефикасността, отчетността, ефективността и прозрачността на публичната администрация. Следователно, една независима и ефективна ВОИ е съществен компонент от демократичната система, където отчетността, доброто управление и интегритета са задължително условие за постигането на стабилна демократична основа.

2. В условията на демокрация, се изграждат структури и гражданите избират свои представители, които оторизират да бъдат изпълнители на тяхната воля чрез законодателните и изпълнителни органи. Рисков фактор, който трябва да бъде взет под внимание при изграждането на демократичните институции е, че с властта и ресурсите може да бъде злоупотребено, което от своя страна води до загуба на доверие и уронване на устоите на демократичната система. Следователно, решаваща роля имат гражданите, които имат право да държат отговорни, избраните от тях народни представители. Демократично избраните народни представители могат да бъдат държани отговорни само, ако те самите, от своя страна, могат да търсят отговорност от онези, които изпълняват техните решения. Или, както е казано в Декларацията от Лима „важна част от цикъла на отчетността е една независима и надеждна ВОИ, която да следи за контрола и разходването на публичните средства.

3. Друга отговорност на ВОИ е да предприема действия по въпроси от публичен интерес за непрекъснато отчитане на очакванията на гражданите, парламента и други заинтересовани страни. ВОИ могат да поддържат тази постоянна връзка с гражданите посредством подходяща реакция на различни предизвикателства, нуждите на различни заинтересовани страни, новопоявили се рискове и променяща се среда, в която се извършват одитите. Освен това, важно е ВОИ да имат сериозен и ефективен диалог със заинтересованите страни относно това как работата на ВОИ може да допринесе за подобряването на публичния сектор. Това дава възможност ВОИ да бъдат използвани като един достоверен източник на независимо и обективно проучване и отправна точка към положителна промяна в държавното управление и организациите от публичния сектор.

4. За да може да изпълнява своите функции и да бъде от реална полза за гражданите, ВОИ трябва да бъде считана за благонадеждна. ВОИ могат да заслужат подобно доверие, само в случай, че те самите са обективно оценени като благонадеждни, компетентни и независими и могат да носят отговорност за своите действия. За да може това да се случи, ВОИ трябва да бъдат организации за пример, от които другите организации в публичния сектор и ангажирани в одиторската професия като цяло, могат да се учат.

5. Този стандарт е разработен в съответствие с новите фундаментални очаквания към ВОИ, насочени към подобряване живота на гражданите. Доколкото ВОИ могат да допринесат за промяна в живота на гражданите се определя от наличието на следните предпоставки:

5.1. Засилване на отчетността, прозрачността и интегритета на държавното управление и организациите от публичния сектор

5.2. Непрекъснато отчитане на очакванията на гражданите и другите заинтересовани страни.

5.3. Да бъде организация за пример.

6. ВОИ функционират с различни мандати и модели. Целите и принципите, изложени по-долу, са предназначени да формулират стандарт, който да насочи ВОИ към повишаване и комуникиране на ползите от тяхната работа, с цел да допринесат за демокрацията и отчетността в рамките на своите отделни правомощия. Принципите важат както за служителите на ВОИ, така и за тези, които работят от името на ВОИ. Върховните одитни институции са насърчавани да ги прилагат и оценяват своето съответствие с тези разпоредби по начин, който максимално съответства на заобикалящата ги среда.

ЗАСИЛВАНЕ НА ОТЧЕТНОСТТА, ПРОЗРАЧНОСТТА И ИНТЕГРИТЕТА НА ДЪРЖАВНОТО УПРАВЛЕНИЕ И ОРГАНИЗАЦИИТЕ ОТ ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР

За да сме сигурни, че народните представители работят в защита на интересите на гражданите, правителствата и организациите от публичния сектор трябва да носят отговорност за разпореждането и разходването на публичните средства. ВОИ засилват отчетността, прозрачността и интегритета чрез осъществяването на независим одит на операциите в публичния сектор и оповестяване на констатациите от направените проверки. Оповестените одитни доклади на ВОИ дават възможност на лицата, натоварени с управлението на публичния сектор да изпълняват задълженията си в отговор на направените констатации и препоръки и да предприемат съответните корективни действия и така кръгът на отчетност се затваря.

ПРИНЦИП 1 Гарантиране независимостта на ВОИ

1. ВОИ трябва да се стремят да осигурят и запазят една подходяща и ефективна конституционна, законова или правна рамка.
2. ВОИ трябва да търсят начини да гарантират независимостта на ръководителите на ВОИ и техните членове (там, където структурата на ВОИ е колегиален орган), включително гарантиране на продължителността на мандата и правен имунитет в съответствие с приложимото законодателство, която произтича от нормалното изпълнение на техните задължения.
3. ВОИ трябва да се възползват максимално от обхвата на своите мандати и свободата на действие, която имат при изпълнението на своите функции и отговорности с цел подобряване управлението на публичните средства.
4. ВОИ трябва да имат неограничен достъп до цялата им необходима информация, с оглед правилното изпълнение на техните функции.
5. ВОИ трябва да използват своите права и задължения, за да докладват независимо за своята работа.
6. ВОИ трябва да имат свободата сами да решават за съдържанието и подходящото време за своите доклади.
7. ВОИ трябва да имат установени процедури за проследяване на одитните констатации и препоръки.
8. ВОИ трябва да се стремят към запазване на финансова и управленска или административна автономност, както и на подходящи човешки, материални и финансови ресурси.

9. ВОИ трябва да информират за всички въпроси, които биха могли да им попречат да изпълняват своята работа в съответствие с техните мандати и/или правна рамка.

ПРИНЦИП 2 Извършване на одити, чрез които се осигурява отчетност от страна на правителствата и организациите от публичния сектор за разпореждането и разходването на публичните средства.

1. ВОИ трябва, в съответствие със своите мандати и приложими професионални стандарти да извършват някои или всички от посочените одити:

а. Одити на финансова и там, където се налага и на нефинансова информация

б. Одити на изпълнението

с. Одити на съответствието с приложимото законодателство и разпоредби (applicable authority)

2. ВОИ могат, същотак, съобразно своите мандати, да осъществяват и други видове дейности като например правен преглед или проучване на въпроси, засягащи разходване на публични средства или публичния интерес.

3. ВОИ трябва да реагират в съответствие със своите мандати при наличие на рискове от финансови нарушения, измама и корупция.

4. ВОИ трябва да изпращат доклади, в съответствие със своите мандати на парламента или на други отговорни организации от публичния сектор, когато е уместно.

ПРИНЦИП 3: Да даде възможност на лицата, натоварени с управлението на публичния сектор да изпълняват отговорностите си в съответствие с одитните констатации и препоръки и да предприемат съответните корективни действия.

1. ВОИ трябва да осигури добра комуникация с одитираните организации и други заинтересовани лица, когато е уместно и да ги поддържа информирани по време на одитния процес по въпроси, произтичащи от работата на ВОИ.

2. ВОИ трябва, в съответствие със своите мандати да предоставят на парламента, комисиите към него и ръководствата на одитираните обекти и управителните органи уместна, обективна и навременна информация.

3. ВОИ трябва да анализират своите индивидуални одитни доклади, за да идентифицират теми, общи одитни констатации, тенденции, основни причини и одитни препоръки, както и да ги обсъждат с ключови заинтересовани страни.
4. ВОИ трябва, без да правят компромис със своята независимост, да предоставят съвети за изпълнението на техните одитни констатации и становища по начин, който да има възможно най-голям ефект, например чрез осигуряването на насоки за добри практики.
5. ВОИ трябва да развиват професионални връзки със съответните парламентарни надзорни комисии, ръководствата на одитираните обекти и управителните бордове, за да им съдействат за по-доброто разбиране на одитните доклади и заключения и предприемане на съответните действия.
6. ВОИ трябва да докладват, когато е уместно, за последващите мерки, предприети в резултат на техните препоръки.

ПРИНЦИП 4: Оповестяване на резултатите от одитните доклади, чрез което се дава възможност на обществото да държи отговорни правителствата и организациите от публичния сектор.

1. ВОИ трябва да оповестяват обективна информация по ясен начин и на разбираем за заинтересованите страни език.
2. Докладите на ВОИ трябва своевременно да бъдат предоставяни на разположение на широката публика.
3. ВОИ трябва да осигурят лесен достъп до своите доклади на всички заинтересовани страни посредством подходящи комуникационни средства.

НЕПРЕКЪСНАТО ОТЧИТАНЕ НА ОЧАКВАНИЯТА НА ГРАЖДАНИТЕ, ПАРЛАМЕНТА И ДРУГИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

ВОИ непрекъснато отчитат очакванията на гражданите като реагират адекватно на предизвикателствата от страна на гражданите, на очакванията на различни заинтересовани страни, както и на новопоявили се рискове и променяща се среда, в която се извършват одитите. Нещо повече, за да станат ВОИ надежден източник към положителна промяна, задължително условие е те да имат добро разбиране за промените в широкия публичен сектор и ползотворен диалог със заинтересованите страни относно това как работата на ВОИ може да допринесе за подобряване на управлението в публичния сектор.

ПРИНЦИП 5 : Адекватна реакция на променящата се среда и новопоявили се рискове.

1. ВОИ трябва да знаят какви са очакванията на заинтересованите страни към тях и да се стремят да им отговорят навреме, когато е уместно, без да правят компромис със своята независимост.
2. При разработването на своята одитна програма, в случаите, когато е уместно, ВОИ трябва да включват важни въпроси от обществен интерес.
3. ВОИ трябва да оценяват променящите се и новопоявили се рискове в одитната среда и да реагират навреме, например чрез насърчаване разработването на механизми за справяне с финансови нередности, измама и корупция.
4. ВОИ трябва да вземат в предвид очакванията на заинтересованите страни и нововъзникващите рискове и да ги включат съответно в стратегически, бизнес и одитни планове, когато е уместно.
5. ВОИ трябва да се информират постоянно за важни въпроси, които са тема на дискусии в местни и международни форуми и да участват там, където е уместно.
6. ВОИ трябва да установят механизми за събиране на информация, вземане на решения и измерване на постигнатото, за да подобрят връзката със заинтересованите страни.

ПРИНЦИП 6 : Ефективна комуникация със заинтересованите страни

1. ВОИ трябва да комуникират със заинтересованите страни по начин, който увеличава тяхното разбиране и познания за ролята и отговорностите на ВОИ като независим одитор на публичния сектор.
2. Комуникацията от страна на ВОИ трябва да допринесе заинтересованите страни да осъзнаят нуждите от прозрачност и отчетност в публичния сектор.
3. ВОИ трябва да комуникират със заинтересованите страни, за да осигурят разбиране за одитната работа на ВОИ и резултатите от нея.
4. ВОИ трябва да си сътрудничат подходящо с медиите, за да улеснят комуникацията с гражданите.
5. ВОИ трябва да се ангажират със заинтересованите страни, знаейки отделните им позиции и отчитайки техните гледни точки, без да правят компромис със своята независимост.

6. ВОИ трябва периодично да оценява дали заинтересованите страни са убедени, че ВОИ комуникират ефективно.

ПРИНЦИП 7: Да бъде достоверен източник на независимо и обективно проучване и отправна точка към положителна промяна в публичния сектор.

1. Работата на ВОИ трябва да се основава на независима професионална преценка и солиден и убедителен анализ.

2. ВОИ трябва да допринесат за дебата за подобрието на управлението в публичния сектор без да компрометират своята независимост.

3. ВОИ трябва, в качеството си на активни партньори в одитната професия на националния и международен публичен сектор, да използват своите знания и проучвания, за да подкрепят реформите в публичния сектор, например в сферата на управлението на публичните финанси.

4. ВОИ трябва периодично да оценяват дали заинтересованите лица са убедени в ефективността и приноса на ВОИ за подобряване на управлението в публичния сектор.

5. ВОИ трябва да си сътрудничат на международно ниво в рамките на ИНТОСАЙ и с други международни професионални организации, с цел да повишават ролята на общността на ВОИ в отговор на глобални въпроси, свързани с одита в публичния сектор, счетоводство и отчетност.

МОДЕЛ НА ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ПРИМЕР

ВОИ трябва да бъдат считани за благонадеждни. Доверието във ВОИ се определя в зависимост от това до каква степен на тях се гледа като на независими, компетентни и публично отговорни за своите операции институции. За да направят всичко това възможно, ВОИ трябва да бъдат организации за пример.

ПРИНЦИП 8: Осигуряване на подходяща прозрачност и отчетност на ВОИ

1. ВОИ трябва да изпълняват своите задължения по начин, който да осигурява отчетност, прозрачност и добро управление.

2. ВОИ трябва да оповестяват публично своя мандат, отговорности, мисия и стратегия.

3. ВОИ трябва да използват, когато е уместно за конкретните

обстоятелства, одитни стандарти , процеси и методи, които са обективни и прозрачни и да информират заинтересованите страни за използваните стандарти и методи.

4. ВОИ трябва да управляват своите операции икономично, ефикасно, ефективно, и в съответствие с приложимото законодателство и разпоредби и да докладват публично по тези въпроси, когато е уместно.

5. ВОИ трябва да бъдат предмет на независим външен преглед, включително външен одит на техните операции и тези доклади да бъдат достъпни за заинтересованите страни.

ПРИНЦИП 9: Осигуряване на добро управление на ВОИ:

1. ВОИ трябва да приемат и да се съобразяват с принципите на добро управление и съответно да докладват.

2. ВОИ трябва периодично да представят своята работа за обективен преглед, напр. т. нар. партньорска проверка (peer review).

3. ВОИ трябва да имат подходящо организационно управление и подпомагаща структура, която да спомага на процесите за добро управление и да подкрепя стабилния вътрешен контрол и практиките на управление.

4. ВОИ трябва периодично да оценяват организационния риск, както и да въведат подходящи инициативи за редовно наблюдение на процесите по управление на риска, например чрез обективна функция по вътрешен одит.

ПРИНЦИП 10: Спазване на етичния кодекс на ВОИ

1. ВОИ трябва да прилагат етичен кодекс , съвместим с техния мандат и уместен затехните условия, например МСВОИ 130 Етичен кодекс.

2. ВОИ трябва да прилагат високи стандарти за почтеност и етика, както е описано в кодекс за поведение.

3. ВОИ трябва да въведат политики и процеси, за да осигурят осъзнаване и придържане към изискванията на кодекса на поведение във ВОИ.

4. ВОИ трябва да оповестяват своите основни ценности, отдаденост и посветеност на професионалната етика.

5. ВОИ трябва да прилагат основните ценности и отдаденост на професионалната етика във всички аспекти от своята дейност, за да

служат за пример.

ПРИНЦИП 11. Стремех към отлично изпълнение и качество в работата.

1. ВОИ трябва да изградят политики и процедури за повишаване на вътрешната култура с цел осъзнаване важността на качеството при изпълнението на всички аспекти от работата на ВОИ.
2. Политиките и процедурите на ВОИ трябва да изискват целия персонал и всички страни, извършващи работа от името на ВОИ да спазват съответните етични изисквания.
3. Политиките и процедурите на ВОИ трябва изрично да определят, че ВОИ ще се ангажира да извършва работа само в рамките на своите компетенции.
4. ВОИ трябва да имат достатъчно и подходящи ресурси, за да осъществяват своята работа съобразно съответните стандарти и други изисквания, включително осигуряване на навременен достъп до външна и независима консултация, когато има необходимост от такава.
5. Политиките и процедурите на ВОИ трябва да насърчават последователността в качеството на тяхната работа и да определят отговорности за наблюдение и преглед.
6. ВОИ трябва да изградят процес за мониторинг, който да дава сигурност, че системата на ВОИ за качество на контрола е подходяща, адекватна и работи ефективно.

ПРИНЦИП 12: Изграждане на капацитет чрез насърчаване на ученето и споделянето на знания

1. ВОИ трябва да насърчават непрекъснатото професионално развитие, което допринася за отличното представяне на индивидуално, екипно и организационно ниво.
2. ВОИ трябва да имат стратегия за професионално развитие, включително за обучение, базирана на минимални нива на квалификация, опит и компетенции, необходими, за да може да се осъществява работата на ВОИ.
3. ВОИ трябва да се стремят техните служители да притежават необходимите професионални компетенции, както и да имат подкрепата на колегите и ръководството за изпълнението на своята работа.
4. ВОИ трябва да насърчават споделянето на знания и изграждането на капацитет за постигане на резултати.

5. ВОИ трябва да се възползват от работата на други, включително сродни ВОИ и и подходящи регионални работни групи.
6. ВОИ трябва да се стремят да си сътрудничат с повече представители на одитната професия, за да популяризират развитието на професията „одитор“.
7. ВОИ трябва да се стремят да участват в дейности на ИНТОСАЙ и да изграждат мрежи за сътрудничество с други ВОИ и подобни институции, за да бъдат информирани за най-актуалните въпроси и да насърчават споделянето на опит в интерес на други ВОИ.

Приложение А

Доколко ВОИ могат да допринесат за промяна
в живота на гражданите се определя от наличието на следните предпоставки:

Дванайсетте принципа за ползите от работата на ВОИ по всяка от трите цели са:

